



## DATOS IDENTIFICATIVOS

### Traballo Fin de Máster

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |              |            |                    |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|------------|--------------------|
| Materia               | Traballo Fin de Máster                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |              |            |                    |
| Código                | 004M006V01111                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |              |            |                    |
| Titulación            | Máster Universitario en Creación, Dirección e Innovación na Empresa                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |              |            |                    |
| Descritores           | Creditos ECTS<br>14                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Sinale<br>OB | Curso<br>2 | Cuadrimestre<br>1c |
| Lingua de impartición |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |              |            |                    |
| Departamento          | Organización de empresas e márketing                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |              |            |                    |
| Coordinador/a         | Rivo López, Elena                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |              |            |                    |
| Profesorado           | Gueimonde Canto, Ana Isabel<br>Rivo López, Elena<br>Rodríguez López, Nuria                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |              |            |                    |
| Correo-e              | rivo@uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |              |            |                    |
| Web                   | http://faitic.uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |              |            |                    |
| Descrición xeral      | O traballo fin de máster supón a realización dun proxecto, memoria ou estudo no que se apliquen e desenvolvan os coñecementos adquiridos no Máster e as competencias xerais asociadas á titulación. O alumnado realizará un traballo de investigación, desenvolvemento e documentación para profundar nos contidos dun conxunto de materias do máster, ou ben para propor novo coñecemento nas áreas temáticas do máster. |              |            |                    |

## Competencias de titulación

|        |                                                                                                                                   |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                   |
| A1     | Capacidade de organización e planificación                                                                                        |
| A4     | Dominio dos instrumentos e sistemas para a planificación e xestión global das organizacións                                       |
| A5     | Capacidade para seleccionar e aplicar as técnicas e instrumentos máis adecuados no deseño de estratexias e proxectos empresariais |
| A6     | Habilidade na procura de información especializada e proveniente de distintas fontes                                              |
| A7     | Capacidade para a toma de decisións                                                                                               |
| A8     | Capacidade para a resolución de problemas                                                                                         |
| A9     | Capacidade para a transmisión de ideas e a defensa do propio criterio                                                             |
| A12    | Capacidade de adaptación a ambientes cambiantes                                                                                   |
| A13    | Capacidade de aprendizaxe                                                                                                         |
| A17    | Habilidade para a planificación, posta en práctica e avaliación crítica de proxectos innovadores                                  |
| A19    | Habilidade para resolver problemas cuxa solución non resulta da aplicación dun procedemento estandarizado                         |
| B2     | Capacidade crítica e autocrítica                                                                                                  |
| B4     | Capacidade de comunicación, negociación e habilidade para a resolución de conflitos                                               |
| B5     | Creatividade                                                                                                                      |
| B6     | Lideranza                                                                                                                         |
| B7     | Desenvolvemento da iniciativa emprendedora                                                                                        |
| B9     | Capacidade de comunicación multicultural                                                                                          |
| B16    | Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica                                                                                 |
| B17    | Habilidade para traballar de forma autónoma                                                                                       |

## Competencias de materia

|                                 |           |                                       |
|---------------------------------|-----------|---------------------------------------|
| Resultados previstos na materia | Tipoloxía | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|                                 |           |                                       |

|                                                                                                                                                                 |                   |                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|------------------------------|
| Habilidade na procura, selección e valoración da información                                                                                                    | Saber estar / ser | A6                           |
| Crear unha actitude crítica que permita emitir xuízos argumentados e defendelos con rigor e tolerancia                                                          | Saber estar / ser | A9<br>B2                     |
| Capacidade para obter a información adecuada coa que afrontar novos problemas empresariais                                                                      | Saber estar / ser | A6<br>A8<br>A19              |
| Planificar situacións                                                                                                                                           | saber facer       | A1<br>A4<br>A17              |
| Resolver problemas cuxa solución non deriva da aplicación dun procedemento estandarizado                                                                        | Saber estar / ser | A7<br>A8<br>A19<br>B6<br>B17 |
| Achegar solucións orixinais                                                                                                                                     | saber facer       | B5<br>B7                     |
| Actitude emprendedora e positiva fronte a problemas novos                                                                                                       | Saber estar / ser | A8<br>A12<br>B7              |
| Capacidade de construír un texto escrito ou unha exposición oral de forma comprensíbel e organizada                                                             | saber facer       | A1<br>A9<br>B4<br>B9<br>B17  |
| Transmitir a información adecuadamente                                                                                                                          | Saber estar / ser | A9<br>B4<br>B9               |
| Habilidade para argumentar desde criterios racionais                                                                                                            | Saber estar / ser | A9<br>A17<br>B2              |
| Integrar os coñecementos asimilados sobre as diversas disciplinas impartidas durante todo o posgrao en un único traballo                                        | Saber estar / ser | A13<br>B16                   |
| Desenvolvemento das habilidades críticas, analíticas e creativas da/o alumna/o ao adaptar solucións e métodos estudados teoricamente a problemas reais          | Saber estar / ser | A8<br>A19<br>B5<br>B7<br>B16 |
| Comprender as relacións entre técnicas, métodos e ferramentas aprendidos, para a súa utilización na planificación, xestión e execución sistemática dun proxecto | Saber estar / ser | A4<br>A5                     |

## Contidos

### Tema

|                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Requisitos que debe reunir o tema escollido | <p>1. Debe responder a un problema, necesidade ou oportunidade de negocio relacionado coa creación e/ou dirección de empresas, e/ou coa xestión da innovación, a tecnoloxía e/ou a calidade.</p> <p>2. Deberá ter unha entidade suficiente, é dicir, o problema a tratar será o suficientemente complexo.</p> <p>3. É desexábel que o tema escollido garde relación co labor desenvolvido ou problemáticas abordadas durante o período de prácticas, a fin de obter as maiores sinerxías e aproveitamento de ambas actividades do Máster. Se ben a orientación do Máster é eminentemente profesionalizadora, pode acontecer que o traballo asignado ao alumnado no período de prácticas tivese un carácter máis académico-investigador do que estritamente profesional, sobre todo cando as prácticas se realicen en centros de innovación e tecnolóxicos do sistema galego de innovación, dada a diversidade de necesidades de recursos humanos destes centros (senalada no INCITE). Esa especificidade será contemplada no tipo de proxecto de Máster e nos seus procesos de avaliación.</p> |
|------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2. Contidos básicos a desenvolver

1. Definición do problema ou obxecto de investigación
2. Estruturación do traballo
3. Análise bibliográfica
4. Desenvolvemento experimental, empregando fontes de datos secundarias e primarias
5. Análise e interpretación de resultados
6. Redacción e presentación do traballo con criterios académicos no que atinxe a liguaxe, citas, referencias bibliográficas, etc.
7. Exposición e defensa oral do traballo
8. Desde o punto de vista formal o traballo deberá incluír un índice paxinado, unha sinopse e as referencias bibliográficas. As táboas, cadros e gráficos deben ir correctamente titulados e referenciados. O Traballo debe incluír unha portada de presentación indicando o nome do autor, o título da mesma, o nome do/s titor/es e o nome do programa de Máster. Debe estar mecanografada con marxes razoábeis, e impresa polas dúas caras.

## 3. Procedemento a seguir para a asignación de tema e titor

Existirán dúas posibles alternativas para a escolla do tema do Traballo Fin de Máster:

A. OPCIÓN A - Alumnado que opte por realizar un traballo fin de máster INCLUIDO NA LISTAXE PROPOSTA na guía docente da materia: O/A alumno/a empregará o Formulario TFM 01 para transmitir a súa proposta á coordinación do Máster. Poderá haber dúas posibilidades:

a. O tema está asociado ás prácticas que o/a alumno/a realiza na empresa ou institución: O alumnado que realice prácticas en empresas e institucións proporá á entidade de prácticas a realización dun traballo sobre a propia empresa ou sobre o sector no que se atopa. Neste caso a institución debe aceptar a realización de dito traballo e o a/o alumna/o deberá comunicalo á coordinación do Máster no formulario mencionado.

b. O tema non está vinculado ás prácticas: Cada alumna/o deberá escoller tres temas, priorizados, entre os propostos na listaxe ☐ Propostas de temas e títulos ☐. En caso de que varias persoas soliciten un mesmo tema, a asignación farase por nota media de expediente do Máster.

B. OPCIÓN B - Alumnado que opte por realizar un traballo fin de máster NON INCLUÍDO na listaxe proposta na guía docente da materia: O/A alumno/a empregará o Formulario TFM 02 para transmitir a súa proposta á coordinación do Máster. Poderá haber dúas posibilidades:

a. O tema está asociado ás prácticas que o/a alumno/a realiza na empresa ou institución: O alumnado que realice prácticas en empresas e institucións proporá á entidade de prácticas a realización dun traballo sobre a propia empresa ou sobre o sector no que se atopa. Neste caso a institución debe aceptar a realización de dito traballo e o a/o alumna/o deberá comunicalo á coordinación do Máster no formulario mencionado.

b. O tema non está vinculado ás prácticas: O alumno ou alumna poderá solicitar a realización dun proxecto diferente non incluído na listaxe de temas propostos. A Comisión Académica do Máster valorará o interese, utilidade e viabilidade do estudo proposto e en consecuencia decidirá sobre a admisión da proposta.

## Planificación

|                           | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|---------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Proxectos                 | 3             | 321                | 324          |
| Presentacións/exposicións | 1             | 25                 | 26           |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

## Metodoloxía docente

| Descrición |
|------------|
|------------|

|           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Proxectos | O traballo fin de máster supón a realización dun proxecto, memoria ou estudo no que se apliquen e desenvolvan os coñecementos adquiridos no Máster e as competencias xerais asociadas á titulación. O alumnado realizará un traballo de investigación, desenvolvemento e documentación para profundar nos contidos dun conxunto de materias do máster, ou ben para propor novo coñecemento nas áreas temáticas do máster. |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Presentacións/exposición O proxecto debe ser presentado e defendido ante un tribunal que se encargará da súa valoración.

### Atención personalizada

| Metodoloxías              | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Presentacións/exposicións | 1. Os Proxectos Fin de Máster serán titorizados por un ou dous profesores que impartan docencia no Master. 2. O titor será un/ha profesor/a doutor/a (no caso de cotitorización alomenos un/ha dos cotitores será profesor/a doutor/a). 3. A función dos titores consistirá en orientar ao alumnado durante a realización do Traballo, supervisalo e velar polo cumprimento dos obxectivos fixados. 4. O titor dun Traballo de Fin de Master non poderá ser membro da Comisión Avaliadora que o califique. 5. Os titores deberán propór proxectos con calidade suficiente e establecer as liñas mestras que deben ser verificábeis de forma práctica. 6. Terán que facilitar ao alumnado as orientacións adecuadas ante os problemas que xurdan no desenvolvemento do proxecto. Isto non implica que o director ou titor do proxecto deba resolver os problemas senón que deberá mostrarlle as ferramentas a empregar e auxiliálo na resolución. 7. O titor supervisará a realización do proxecto, a calidade dos seus contidos, e que se desenvolva de acordo coas presentes normas. 8. Avaliará o traballo realizado polo alumno cumprimentando o Formulario correspondente. 9. En xeral ningún director poderá dirixir máis de 2 proxectos distintos no mesmo curso académico. As excepcións a esta regra deberán ser autorizadas pola Coordinadora. |
| Proxectos                 | 1. Os Proxectos Fin de Máster serán titorizados por un ou dous profesores que impartan docencia no Master. 2. O titor será un/ha profesor/a doutor/a (no caso de cotitorización alomenos un/ha dos cotitores será profesor/a doutor/a). 3. A función dos titores consistirá en orientar ao alumnado durante a realización do Traballo, supervisalo e velar polo cumprimento dos obxectivos fixados. 4. O titor dun Traballo de Fin de Master non poderá ser membro da Comisión Avaliadora que o califique. 5. Os titores deberán propór proxectos con calidade suficiente e establecer as liñas mestras que deben ser verificábeis de forma práctica. 6. Terán que facilitar ao alumnado as orientacións adecuadas ante os problemas que xurdan no desenvolvemento do proxecto. Isto non implica que o director ou titor do proxecto deba resolver os problemas senón que deberá mostrarlle as ferramentas a empregar e auxiliálo na resolución. 7. O titor supervisará a realización do proxecto, a calidade dos seus contidos, e que se desenvolva de acordo coas presentes normas. 8. Avaliará o traballo realizado polo alumno cumprimentando o Formulario correspondente. 9. En xeral ningún director poderá dirixir máis de 2 proxectos distintos no mesmo curso académico. As excepcións a esta regra deberán ser autorizadas pola Coordinadora. |

### Avaliación

|                           | Descrición                                            | Cualificación |
|---------------------------|-------------------------------------------------------|---------------|
| Proxectos                 | Valorarase a capacidade formativa do traballo         | 65            |
|                           | Valorarase o interese dos resultados                  |               |
| Presentacións/exposicións | Valorarase a exposición e defensa pública do traballo | 35            |
|                           | Valorarase a presentación do traballo                 |               |

### Outros comentarios sobre a Avaliación

#### Procedemento a seguir para a defensa pública do proxecto

- Para a superación desta materia é imprescindible a súa defensa pública ante un tribunal.
- Para realizar dita defensa é imprescindible ter superado a totalidade das restantes materias do máster.
- A defensa pública poderá realizarse en dúas datas:

Primeira data: en xaneiro 2011

Segunda data: en xullo 2011

- O/a alumno/a presentará á Coordinación do Master, 20 días antes da data de defensa do proxecto, tres exemplares do Traballo de Fin de Master, debidamente encadernados e presentados, que deberán contar co visto e prace do titor. Tamén presentará o proxecto en formato electrónico.

- Composición das comisións avaliadoras:

As Comisións Avaliadoras estarán compostas por tres membros, dos cales un deles poderá ser un profesional do sector ou empresa relacionado co tema do traballo e os dous membros restantes serán profesores doutores, garantindo a avaliación multidisciplinar dos proxectos presentados.

- Citación para a defensa:

A Coordinación do Master notificará a cada alumno a través de correo electrónico o lugar, día e hora fixados para a defensa do seu Traballo, alomenos con sete días naturais de antelación respecto da data sinalada para a defensa.

A Coordinadora do Master fará público o calendario completo de defensas.

- Defensa pública:

A defensa do Traballo de Fin de Master será realizada polo/a alumno/a en sesión pública, mediante a exposición oral do seu contido ou das liñas principais do mesmo, durante o tempo máximo especificado na citación para a defensa.

A continuación, o/ alumno/a responderá ás preguntas e aclaracións que formulen os membros da Comisión Avaliadora.

A Comisión Avaliadora deliberará sobre a cualificación a porta pechada.

- Cualificación:

A cualificación outorgarase en función da seguinte escala numérica de 0 a 10, con expresión dun decimal:

0 - 4,9: Suspenso.

5,0 - 6,9: Aprobado.

7,0 - 8,9: Notábel.

9,0 - 10: Sobresaliente.

Cada Comisión Avaliadora poderá propór a concesión motivada da mención de "Matrícula de Honra" a Traballos de Fin de Máster que fosen avaliados e que obtivesen unha cualificación igual ou superior a 9. A Coordinación do Programa Oficial de Posgrao, oídos os presidentes das Comisións Avaliadoras, decidirá sobre a asignación destas mencións.

A Comisión Avaliadora cumprimentará e asinará o Formulario TFM 03, onde indicará as Cualificacións obtidas polos alumnos e alumnas avaliados. O Presidente faraa pública e remitiraa á Coordinadora do Máster.

## **Bibliografía. Fontes de información**

### **Recursos para a elaboración do traballo:**

☐ Artigos e revisións en revistas e libros especializados no tema escollido. Permitirán obter unha visión xeral do coñecemento nese campo.

☐ Fontes secundarias sobre o tema, empresas ou sectores concretos que se analicen.

☐ Fontes de datos e información primaria, sobre o sector empresarial analizado e/ou a empresa ou empresas obxecto de análise.

### **Algunha bibliografía útil para o desenvolvemento metodolóxico do traballo:**

Icart Isern, MT; Fuentelsaz Gallego, C; Pulpón Segura, A. (2001): *Elaboración y presentación de un proyecto de investigación y una tesina*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona.

Thiéart, R.-A. (ed.) (2001): *Doing Management Research. A Comprehensive Guide*. London: SAGE Publications (English translation of *Méthodes de Recherche en Management*. Paris : Dunod).

## **Recomendacións**

### **Outros comentarios**

Para realizar a defensa pública do TFM ante o tribunal é imprescindible ter superado a totalidade das restantes materias do máster